

Zij hadden niet in opdracht in discussie te treden over de materiele kwestie, maar om er met warmte, bewogen door de liefde van Christus, op aan te dringen, toch geen overijde stappen te doen, tot bezieming te komen, zich door Gods Woord en de beïjdenis daarop gegrond alleen te laten leiden.

Dan — de betrokken broeder hoofd de Deputatie der Synode geen gelegenheid daartoe.

Zooveel is er wel gepubliceerd, dat Prof. Haitjema dit alles had kunnen vermoeden.

Zie, Prof. Haitjema, door uw lichtvaardige oordeelvellingen, uw ongegronde beschuldigingen, uw bitter sarcasme, grielt u hem, die van de Asser Synode deel hebben uitgemaakt.

Dat kan toch niet in uw bedoeling liggen?

Waarom tracht u uw Gereformeerde broeders in onze kerken niet beter te verstaan?

Zeker, uw egaal kerkbegrip staat u daarbij in den weg.

Maar kunt u dat niet voor een oogenblik ter zijde stellen (of liever nog: het herzien) en u ons kerkbegrip indenken?

Dan zoudt u toestemmen, dat de Synode niet alleen het minimum heeft gedaan van wat haar roeping was, maar naar een maximum heeft gedrongen.

Zij volstond er niet mee „de kwestie” zakelijk te behandelen, maar zij is daar ver boven uitgegaan.

U hebt immers gelezen de ernstige preek van Dr de Moor, wel niet op last van de Synode, maar toch in verband met de Synode gehouden?

U hebt immers gelezen het „Geloofenis”, dat van de Synode tot de kerken is uitgegaan en waarin deze vermaand werden te blijven bij „de eenvoudigheid des geloofs”?

U hebt immers ook gelezen den „Open Brief”, waarin getracht werd de kerken in getrouwheid voor te lichten?

Gelieve ze te herlezen en zeg: wordt hierin mystieke warmte gemist?

Of moeten wij nog citaten aandragen?

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Het trappen-gebed.

Een broeder Onderling in een onzer gereformeerde kerken, deed me in een schrijven, dat ik, was het daarvoor niet te lang, om zijn hoogst sympathieke toon en inhoud, graag in zijn geheel hier zou opnemen, een vraag over wat ik, al klinkt die naam niet bepaald eerbiedig en welkend, korthedshalve en in aansluiting aan het goldende spraakgebruik, maar het „trappen-gebed” zal noemen.

M'n lezers begrijpen waarover het daarbij gaat. Het geldt het korte gebed, dat de Dienaren des Woords onder ons gewoon zijn te doen, eer ze in de samenkomsten der Gemeente, den kansel of het podium beklimmen.

Onze broeder schrijft, dat het den laatste tijd voorkwam, dat een Candidaat tot den Heiligen Dienst, in de kerk, waar hij onderling is, den preekstoel opging, zonder vooraf dat korte gebed te doen; en dat dit vele leden der Gemeente ontstemde.

Uit andere kerken hoorde hij, dat het ook daar gebeurde, en met hetzelfde gevolg.

Hem-zelf hindert deze wijze van doen minder, al schijnt ze hem niet aanbevelenswaardig.

Vooraf wanneer een Candidaat, gelijk een met

wien hij de zaak rustig en vriendelijk besprak, verzekert, dat hij dit korte gebed nalaat, wijl hij het, na in zijn morgengebed de hulp des Heeren voor zijn arbeid gevraagd te hebben, een misbruik van 't gebed en een zonde tegen het derde gebod acht, is hij van oordeel, dat men doen of laten hier aan ieders persoonlijk inzicht overlaten kan.

Alleen doet het hem leed, dat door het nalaten ervan aanstoot gegeven wordt.

Hij vreest er daarom geestelijke schade van, en voelde zich om die reden gedrongen er ons oordeel over te vragen.

Ik geef dat gaarne; vooral omdat die zaak van het „trappen-gebed”, naar uit het schrijven van dezen broeder blijkt, in meerdere kerken onder de aandacht is.

En dan begin ik met me aanstonds te plaatsen op het milde standpunt van m'n brievenlezer.

Christelijke liefde en bescheidenheid eischen — de Apostel Paulus leerde het ons in menig vermaan en in eigen voorbeeld — dat we in middelmatige dingen, waaromtrent het Woord ons geenerlei voorschrijft, elkanders persoonlijke vrijheid, zolang ze niet in strijd komt met den gerechten eisch der gemeenschap, teil volle eerbiedigen.

En dit klemte te meer in gevallen, waarin iemand verklaart, om der conscientie wil, af te wijken van een gebruikelijke wijze van doen.

Over elkaars conscientie mogen we nooit willen heerschen.

De conscientie binden kan alleen het Woord onzes Gods.

Het volgen van dezen Schriftuurlijken regel maken we ons-zelfen doorgaans moeilijk, door als er iemand anders doet dan wij-zelfen doen of dan de gewoonte meebrengt, aanstonds aan verkeerde beweegredenen te denken.

Zoo zal men zich ergeren aan het nalaten van het „trappen-gebed”, als men er aanstonds achter zoekt gemis aan afhankelijkheids-gevoel, aanmatiging of de zucht om door een nieuwigheid de aandacht te trekken.

Maar daarmee zonigt men dan tegen de liefde en matigt men zich een oordeel aan over dingen die we niet kennen.

Aan zulke booze vermoedens mag men geen plaats geven, veel minder er zich door laten leiden in zijn oordeel.

Bij ervaring weet ik, dat geheel andere dan zulke onheilge motieven zich tegen het korte gebed aan den voet van den kansel of ook op den preekstoel kunnen verzetten.

Ook mij scheen het toen, na het onmiddellijk voorafgegaan gebed in de kerkeraadskamer, waarbij de hulp des Heeren voor me werd afgesmeekt, een ijdele vorm, en daarom in strijd met de heiligheid van 't gebed.

Daarbij kwam, dat ik me dikwijls onder het bidden afgeleid voelde door het eerste gezang der Gemeente, waaronder we gewoon zijn „op te komen”, en dat het voor m'n besef iets ostentatiefs had.

Daarom zij men voorzichtig in zijn oordeel, en late men zich niet te spoedig ergeren door wat men aanstonds billijkt of in elk geval graag dragen zou, zoo men de motieven ervan kende.

Dit alles beteekent evenwel niet, dat ik het doen van Candidaten, waarover m'n oordeel gevraagd wordt, toelicht.

Verzel iemands conscientie zich tegen het korte gebed voor het beklimmen van den kansel, dan moet hij het nalaten; evenwel niet zonder de zaak met den kerkeraad besproken te hebben.

zal er een kerkhof van bekostigen; dat is philanthropie; en ze schijnt ook zeer orthodox, want het kerkhof zal voor de vreemden zijn; en een vreemde is altijd minder dan een rasechte zoon van dit heilige land. Men moet de grenzen nu eenmaal niet uitwischen. Aldus werd geoordeeld.

Toen hebben de geestelijke leidslieden van Israël een beraadslaging gehouden. Misschien viel dit geestelijk consult wel op den dag van Christus' verrijzenis; want des Vrijdags hadden ze het te druk; en op den sabbath is er natuurlijk geen sprake van een vergadering; en er was toch haast bij het geval, want bloedgeld mag niet lang vlak voor den tempelschat blijven liggen. Het is een ergernis. Indien dit waar zou zijn, dan is er een prachtige ironie in het geval; terwijl Jezus opstaat en door zijn opstanding de grenzen tusschen Joden en „vreemden” voor altijd uitwischt, om hun samen het leven te geven uit Zijn eigen leven, — daar gaan de Joden een kerkhof aanleggen, om het onderscheid tusschen Jood en vreemde toch vooral goed te doen uitkomen. Dit kerkhof is de handhaving van het protest, dat de Joden tegen Christus uitbrengen sedert zijn eerste preek in Nazareth: omdat hij den vreemden rechten toekent, die de Joden wel eens missen konden. Het kerkhof Akeldama is een protest tegen Christus en het jonge christendom, maar het ligt dan ook vol doodsbeenderen en zijn gevelsteen is van buiten niet eens gepolijst, want de volksnaam geeft er laatdunkend den naam „bloedakker” aan. Ja, bloedakker. En dat is wéér een ironisch geval. Hebben ze niet gezegd: laat ons Jezus doden, niet op het feest, maar in stilte? Wilden zij niet, dat Zijn bloed zonder gerucht door de aarde zou worden opgeslorpt? Het is hun niet gelukt; en

Maar het schijnt me toe, dat zijn conscientiebezwaar dan toch gevolg is van gebrek aan juiste onderscheiding.

Daar heeft het ook mij een tijdlang aan gehaperd. Het is niet juist te meenen, dat het, als men aan 't begin van den dag de hulpe Gods heeft afgebeden voor wat men dien dag te doen zal hebben, misbruik van het gebed zou zijn, bij een of ander bijzonder deel van ons werk, of op het oogenblik-zelf, waarop men zijn arbeid zal aanvangen, nogmaals zijn ziel op te heffen tot God om het licht en de kracht, die we behoeven.

Allen bidden we elken morgen.

We doen het voor heel den dag.

En toch leggen we de handen weer samen voor elken maaltijd, en danken we eer we opstaan van tafel.

Voor wie in afhankelijkheid van zijn God leeft, zal het wel niets ongewoons zijn, dat hij, treedt hij op een of anderen ernstigen arbeid toe, zich door 't gebed zoekt te sterken in zijn God.

En welke tank is er meer geschikt om ons als van-zelf oog en hart tot onzen God te doen opheffen, dan die van het voorgaan in den dienst der gebeden en van de prediking van het heilige Woord!

Wie anders dan in biddende stemming de samenkomst der Gemeente Gods binnentreedt en op den kansel afgaat, weegt niet den gang zijns voets. En waar een biddende zielestemming is, daar is het korte gebed aan den voet van den kansel stellig geen ijdele vorm.

Als persoonlijk gebed is er ook zeer wel plaats voor tusschen het gebed in de kerkeraadskamer, dat altoos meer het karakter van voorbede heeft, en het gebed voor de prediking, dat het gemeenschappelijk gebed der gemeente is.

En het gevaar voor afleiding door het gezang der gemeente komt men, bij het toenemen van de zelfbeheersching en bij verdieping van het besef der taak die wacht, allengs wel te boven.

Maar — ik heb geen liturgische verhandeling te schrijven over de waarde van het korte gebed aan den voet van den kansel.

De vraag, die ik te beantwoorden had, loopt meer over de gewoonte van sommige Candidaten om het na te laten.

Wat dat nu betreft — voorzover die gewoonte niet opkomt uit gemoedelijke bezwaren, zoals er door één werden aangevoerd, en óók niet — wat op zichzelf zeer denkbaar ware — uit overmaat van bescheidenheid, die vreest de allures van een in zijn ambt optredend Dienaar des Woords aan te nemen, maar uit een soort reformatorischen ijver om op zij te zetten, wat men overal of min-just vindt, kan ik niet anders dan haar ernstig afkeuren.

Ze zou dan een gebrek aan reverentie voor de kerkelijke zede verraden, dat, helaas, bij jonge menschen niet ongewoon is, doch dat met dat al toch een gebrek blijft.

Ze zou dan openbaring zijn van de neiging om voor zijn persoonlijke opvatting meer ruimte te eischen dan zich verdraagt met de echting voor de gemeente des Heeren en met de liefde tot haar stichting, die toch wel allereerst dienen aanwezig te zijn bij wie er staat naar het heilig ambt van den Dienst des Woords.

Men zou daarbij óók vergeten, dat jonge menschen, die nog buiten het ambt staan, niet de aangevoerde personen zijn om in kerkelijke gebruiken „reformeerend” op te treden, maar dat dit waarlijk toe-

juist het omgekeerde wordt het geval: Jezus' bloed blijft in den volksmond voortleven; en — vooral een kerkhofnaam wordt niet gauw vergeten. Ja, die in den hemel woont, licht. Als de Opgestane Levensvorst de Eerstgeborene uit de dooden blijkt en nog op aarde toeft, dan slijten de Sanhedristen een Judaspenning aan een pottelakker en hebben voort kerkhof-besognes. Wie weet, of niet de eerste teraardebestelling op dit allerzouderlingste kerkhof der wereld plaats greep toen de Pinkstergest met stormwind en vuurtongen een nieuw Israël had opgewekt tot eeuwig leven? God maakt de genade en het leven internationaal; en boven de christenkerken zal binnenkort staan: Hij is onze vrede. Hij is de eenheid tusschen de Joden en de vreemden. Maar op Akeldama staat: nog is er geen vrede; hier liggen de Joden, en daar de vreemden. God heeft, gelijk Paulus zegt, den middelmuur der afscheiding tusschen Joden en „vreemden” afgebroken. Maar van de losgeworpen stenen hebben Sanhedristen een kerkhofmuurtje om Akeldama gemetseld.

Daarom is dit jerozalemsche kerkhof een teken geworden. Sedert Christus het vleeschelijk Israël van zijn plaats drong, heeft het geen recht meer, proselieten te maken of tot een vreemde te zeggen: zij zijt een barbaar. Want Christus zal zijn leerlingen werven; Hij heeft deze leidslieden als blinden tentoongesteld. Maar zij doen, alsof er niets gebeurd is. Het gescheurde tempelgordijn hebben ze weer genaaid; dat wil zeggen: ze weigerden te erkennen, dat God hun heilige plaatsen gemeen gemaakt en óók de vreemden tot de waarachtige heilsgoederen van het geestelijk Israël toegelaten heeft. En daarom stichten zij koppig een kerkhof: er zullen heilige Joden en voort-

GREPEN UIT DE SCHRIFT.

I.

Akeldama — Kerkhof-ironie.

En tezamen raad gehouden hebbende, kochten zij daarmede den akker des pottelakkers, tot ene begraving voor de vreemden. Daarom is die akker... in hun eigen taal genoemd Akeldama, dat is: een akker des bloeds. Matth. 27: 7, Hand. 1: 19.

Let op Akeldama, het kerkhof, dat de Joodsche autoriteiten hebben laten aanleggen van het geld, dat Judas hun voor de voeten had geworpen; en zeg dan zelf, of er in heel de wereld wel een plekje is, zóó vol van smartelijke ironie als dit kerkhof. Hier is allereerst een uitrijzen van de mug en een doorzwelgen van den kemel: men durfde wel het verradersloon uit den tempelschat halen, maar niet weer dat geld daarin laten terugvloeden; het was eenmaal „bloedgeld”. Toen ze het geld uitgaven, mompelden zij: het doel heiligt de middelen. Maar nu het weer inkomt, nu kan die spreuk niet helpen: het doel ontheiligt de zelf het middel. Het is een bespotting; wanneer met het tempelgoed gebeurt, precies wat zij gezegd hebben, dan is het onrein geworden. Het Sanhedrin heeft zelf moeten erkennen, dat zijn doel geen enkel middel heiligt, omdat het doel onrein is: het was Jezus doden.

Maar dit is alles nog niet. Als ze den kemel hebben verzwolgen, dan ziften ze de mug. Het geld mag niet in den tempelschat; in hun eigen zak zullen de deftige heeren het ook niet steken; dan blijft er altijd nog de philanthropie over. Men

dere
zelve
De
zo
op
Er
erop
ver
V.

IV

W
lang
Boer
jaren
heids

Ge

mijn

een

zijde

staat

leidit

ley e

in 18

met

elon

mach

regel

Afri

stuit

ding

zij e

ber J

stred

jubab

nen

dere

als e

een

Trans

In

Penni

land

en in

loot v

zijn

in zij

Anaj

door

Glads

Zell

mede

hand

vaal

zoons

hem,

de vi

groots

volgd

Dit

de e

Penni

hoe J

een, J

Trans

om J

de po

barb

En w

geen

In

vien

geri

deling

gaan,

deling

kerkh

van d

verdw

eigen

tallen

leefde

verwo

De Jo

gekree

menig

een

Joden

vreem

bloed

deren.

ontdoo

Be

Naa

den d

nu: w

bewas

dood.

onscientie-
k aan juiste
an gehaperd.
als men aan
heeft afge-
zal hebben,
bij een of
op het oog-
aanvaangen,
God om het

samen voor
opstaan van

in God leeft,
at hij treedt
eid toe, zich
in God.

om ons als
te doen op-
den dienst
n het heilige

ng de samen-
dt en op den
zins voets,
g is, daar is
den kansel

ok zeer wel
e kerkeraads-
van voor-
prediking, dat
gemeente is,
r het gezang
einen van de
an het besef
loven.

erhandeling te
rte gebied aan

id, loopt meer
daten om het

over die ges-
lijke bezwa-
ngevoerd, en
daar ware
lie vreest de
dend Dienaar
uit een soori-
e zetten, wat
ik niet anders

entie voor de
bij jonge men-
et dat al tóch

te neiging om
er ruimte te
achting voor
lefde tot haar
in aanwezig te
ambt van den

it jonge men-
niet de aange-
gebruiken, re-
it waarlijk be-

Jesus' bloed
en — vooral
vergeten. Ja,
de Opgestande
dooden blijkt
Sanhedristen
ker en hebben
weet, of niet
zonderlingste
n de Pinkster-
een nieuw Is-
? God maakt
aal; en boven
in: Hij is onze
de Joden en
aat: nog is er
en daar de
zegt, den mid-
len en, vreem-
gewrikte ste-
hofmuurtje om

of een teeken
schelijk Israël
en recht meer,
veemde te ze-
Christus zal
ze leidslieden
ij doen, alsof
tempelgordijn
eggen: ze wei-
teilige plaats
n den tot de
geestelijk Israël
ten zij koppig
den en voorts

dere werk slechts veilig is in de handen der kerken
zelve.

Doch ik wil niet denken, dat er dergelijke on-
bezonnen ijver schuilt achter het verschijnsel waar-
op br. D. de aandacht vestigde.

En misschien is dit vestigen van de aandacht
erop reeds voldoende om te voorkomen, dat het
verder aanstoot geve.

V.

F.

LITERATUUR EN KUNST.

Over het leven en den arbeid van L. Penning.

IV. Pennings schrijversnaam gevestigd.

Wanneer we de ontwikkeling van Pennings be-
langstelling in de geschiedenis der Transvaalsche
Boeren willen nagaan, moeten we terug naar de
jaren 1880—1881, die van den Transvaalschen Vrij-
heidsoorlog.

Gelijk bekend is, had de ontbrekking van goud-
mijnen in Zuid-Afrika in de 70-er jaren geleid tot
een geforceerde annexatiepolitiek van Englands
zijde: in een quaestie tusschen den Oranje Vrij-
staat en een Griqua-opperhoofd vond Engeland aan-
leiding om zich in het bezit te stellen van Kimber-
ley en het daarbij behoorende mijngebied, en toen
in 1877 Transvaal een niet gelukkigen strijd voerde
met de Matabelen, bezette de regering der Kaap-
kolonie Pretoria, onder voorwendsel dat de om-
macht der Boeren tegenover de inboorlingen maat-
regelen van veiligheid voor de Europeanen in Zuid-
Afrika noodig maakte. Dit optreden van Engeland
stuitte op hevig verzet van de Boeren. Onder lei-
ding van Kruger, Pretorius en Joubert begonnen
zij een onafhankelijkheidsbeweging, die in Decem-
ber 1880 tot gewapend verzet voerde. De Boeren
streden met succes en het gevecht op den Ama-
jubahenveld (of Spitskop) besliste het geding te hun-
nen gunste: de Engelsche regering zag van ver-
dere actie af, erkende de bezetting van Transvaal
als een daad van onrecht en sloot met de Boeren
een verdrag, waarbij de onafhankelijkheid van
Transvaal werd vastgesteld.

In dezen kamp „voor Vrijheid en Recht“ had
Penning hartelijk meegeleefd. „Ik had mijn vader-
land lief met waanzuchtige en onbaatzuchtige liefde...
en in de Transvaalsche Boeren zag mijn oog een
loot van den Nederlandschen stam“. Bovendien was
zijn „levendig rechtsgevoel“ een „machtige factor“
in zijn sympathie, zoodat de overwinning in den
Amajubaslag (dien hij „glorieuze“ noemt), gevolgd
door de redelijke schikking, die het ministerie-
Gladstone trof, hem een groote voldoening waren.
Zelf wilde hij nu naar Transvaal vertrekken, om
mede te kunnen werken tot een versterken van den
band tusschen Oud-Nederland en het jonge Trans-
vaal. Maar zijn moeder, die reeds haar beide andere
zoons daarheen had zien vertrekken, weerhield
hem, zij het met moeite. Zoo bleef hij een meeleven-
de vanuit de verte, maar dan een, die met de
grootste belangstelling den gang van zaken daar
volgde.

Dit alles nu moeten we weten, willen we verstaan
de emotie, die de Nieuwjaarsdag van 1896 bij
Penning te weeg bracht. Toen werd n.l. bekend,
hoe Dr. Jameson met enkele honderden mannen
een geheel ongemotiveerd, inval gedaan had in
Transvaal, met het doel, zich van de goudmijnen
om Johannesburg meester te maken. Wel mislukte
de poging en werd Jameson bij Krugersdorp ge-

barbaren blijven; wat zou deze Nazarener?
En wat de prozelietenwerving aangaat: zouden zij
geen leidslieden zijn? „Zijn wij dan ook blind?“

In zulke uren lachen er nog anderen dan du-
velen. Ook de hemel lacht. En — hij stelt het
gericht.... De Joden maken hun laatste vreem-
delingenkerkhof; maar dit geslacht zou niet voorbij-
gaan, voordat de gravers van dit laatste vreem-
delingenkerkhof zelf op zulk een vreemdelingen-
kerkhof zouden worden weggelegd. In de schaduw
van den tempel, die verouderd was en nabij de
verdwijning, hebben de Joden het type van hun
eigen kerkhoven outworpen. Want na enkele tien-
tallen jaren — de menschen, die Judas betaalden,
leefden deels nog — na enkele jaren is Jeruzalem
verwoest, is het volk verstrooid over de wereld.
De Joden hebben een vreemdelingenplaats
gekregen onder de volkeren der wereld, en in
menig stadje en dorpje is achter een dijk of in
een hockje een plekje afgezonderd voor doode
Joden; hun kerkhof heet bij de menschen: het
vreemdenkerkhof en bij God: akeldama, want het
bloed van Christus komt over Israël en zijn kin-
deren. Men kan van Jezus' bloed zich nimmermeer
outdoen.

II.

Bewustheid vanden eeuwigen dood.

En zij gaven hem gemiddelen wijn te drin-
ken, maar hij nam dien niet.

Marcus 15:23.

Naar het kruis wordt Jezus verwezen, om er
den dood onder de oogen te zien. Aanbid Hem
nu; want hij heeft den vollen dood met volle
bewustheid in de oogen gezien. Ook den eeuwigen
dood. Toen men Jezus kruisigde, wilde men hem

vangen genomen, maar het feit, dat Cecil Rhodes,
de leider van de geotroffende Engelsche Compag-
nie, van het plan bleek af te waten en de gezond-
heid der Regeering, sinds het aftreden van Glad-
stone in 1891, geheel veranderd was, gaf toch aan
het incident een zorgwekkend karakter. Penning
was een en al verontwaardiging: op zijn manier
vertelt hij, hoe hij 't in huis niet houden kon, doch
naar buiten moest om lucht te krijgen en hoe hij
's nachts te onrustig was om te slapen. Steeds
meer groeide de behoefte, wat er in hem leefde
aan sympathie voor de Boeren, neer te schrijven,
in verhaalvorm, zóó, dat iedere lezer daarin zou
kunnen deelen. Ten slotte kwam hij op het, reeds
eerder „instand“ gebleken idee, een feuilleton in
„De Drie Provinciën“ te schrijven en, onder goed-
keuring van den Uitgever van het blad, begon hij
zijn verhaal onmiddellijk. De relaties, die hij in
Zuid-Afrika had en zijn eigen kennis van zaken,
in z'n jarenlang meeleven met de Transvaalsche
aangelegenheden verworven, verschaften hem het
noodige materiaal.

Het was intusschen een heel werk, dat hij onder-
nam, en als steeds was zijn tijd beperkt. Maar
hij benutte iedere gelegenheid tot schrijven „in het
rijtuig, in den trein, met de leeren grammonster-
tisch op zij wandelend op den dijk“.... of als er
„een buitenkansje“ was: „de stoomboot in een
zwaren mist midden op den stroom voor anker ging
liggen“, „het wiel van het rijtuig heel liep“, ge-
schiedt moest worden voor zwaar weer, altijd was
hij met z'n novelle over „De Helden van Zuid-
Afrika“ bezig en zoo was ze vrij spoedig voltooid.

Met bijzondere belangstelling werd dit verhaal
ontvangen. Zelfs De Lion Cachet, de Transvaal-
kenner, die aanvankelijk sceptisch tegenover Pen-
nings plan had gestaan, betuigde zijn ingenomenheid
er mee en hij was het, die het eerst sprak over
uitgave in boekvorm. Toen ook van anderen kant
daarop aangedrongen werd, besloot Penning een
poging te doen, ofschoon de herinnering aan vroe-
gere ervaringen hem niet zeer aanmoedigde. De
eerste Uitgever, dien hij vroeg, durfde de zaak niet
aan, een tweede voelde wel iets voor het plan,
maar wilde alleen tot uitvoering overgaan, als Pen-
ning voor de helft der kosten garant was. Deze
stemde toe — en zoo verscheen, op zijn 42e levens-
jaar, Pennings eerste boek in druk!

Het ideaal van zijn leven: „een boek van mijn
hand voor het Nederlandsche volk bestemd“, ging
in vervulling.

De critiek op deze eerste pennenvrucht was vrij
gunstig en ook de verkoop stelde niet te leu-
r. Blijkbaar zelfs zag de Uitgever goede perspectieven
in een vermeerdering van dit soort verhalen. Al-
thans, een jaar later stelde hij aan Penning voor,
vervolgdeelen op het eerste boek te geven. Penning
„duidelde van het plan“, maar vatte het werk toch
aan. Op de geschiedenis van „De Helden van Zuid-
Afrika“, het verhaal van den uittocht der Boeren
uit de Kaapkolonie naar het Kaffergebied, kon een
beschrijving volgen van den Vrijheidsoorlog van
1880, en in een derde deel zou de historie van
Jamesons verraad behandeld kunnen worden. Zoo
zag de enthousiaste schrijver zijn project; de titels
der vervolgdeelen zouden zijn: „De Scherpshutters
van Zuid-Afrika“ en „De Ruiter van Zuid-Afrika“,
en met grooten ijver loog hij aan 't werk.

„'t Was een lust. Mijn pen kon mijn brein niet
bijkhouden. Het schip voer met volle zeilen en met
een krachtigen wind in den rug naar de begerlijke
haven, en toen het werk was voltooid, zeide ik

wijn te drinken geven, die met myrrhe vermengd
was; want die drank moest de verscheurende pijn
verdooven; het was een bedwelmsdrank. Drink nu
maar, vermoeide Heiland; het zal uw
zenuwen stillen en de wereld met al haar leed-
heid voor goed uit uw gezicht wegvagen. Drink nu.

Maar Jezus drinkt niet. Even proeft hij; maar
niet zoodra bemerkt hij, dat die dronk bedwelmen
zal, of hij weigert. Want die beker is een drinkbeker
der duivelen. Eens heeft de duivel Jezus verzocht
met de spijs; dat was in het begin van zijn
messiaansche loopbaan. Thans, aan het einde van
den vernederingsweg, verzoekt hij Christus door
den drank. En de tweede verzoeking is erger dan
de eerste. In de woestijn had Christus honger;
dat is erg. Maar nu heeft hij dorst; dat is erger.
In de woestijn moest hij het brood zelf bereiden
door een opzettelijke wonderdaad; maar thans be-
hoef hij niets te doen, zijn drank wordt hem
zoo maar aangeboden; zulk een verzoeking is gro-
ter list dan de eerste, die zegt: maak zelf uit
steen brood.

Maar Christus zijn des duivels listen niet onbe-
kend. Hij drinkt niet. Want deze dronk ware Hem
een zonde. Tusschen den rand van dezen beker
en de van dorst gekloofde lippen van Christus ligt
de eeuwigheid. Want — Jezus moet niet alleen
maar Pilatus en leelijke Joden zien. GOD is met
Hem bezig: de Rechter van hemel en aarde bezoekt
aan Hem de zonde van het gansche menschelijke
geslacht. Wie zal God in de oogen zien en een
nodel scheppen, dien God niet schiep? Rondom
God zijn nu eenmaal wolken en donkerheid; wie
durft ze parmantig maken? En dan, als God
slaat, wie zal dan zonder gevoel mogen willen zijn?
Neen, in dit uur komt het aan op volle bewust-

tot den Uitgever met een triomfantelijk gebaar: „Ik
kan wel vijf en twintig boeken schrijven“.

De serie was goed en wel klaar (matig, maar
toch bevredigend verkocht) toen de verwikkelin-
gen in Zuid-Afrika plotseling in het brandpunt van
de belangstelling hier te lande kwamen te staan.
De perfide politiek van den Engelschen minister
van koloniën, Chamberlain, die teruggreep op de
overeenkomst van 1884 door Gladstone gemaakt en
een conflict uitlokte, leidde tot een ultimatum en
daarna tot een oorlogsverklaring der Boeren aan
Engeland. Het heroïsme, dat uit deze daad van
een kleine Republiek tegenover een wereldmogend-
heid sprak en de erkenning, dat hier een duur
gekochte vrijheid op het spel stond, deden in Ne-
derland allerwege de geestdrift voor de Boeren en
hun strijd ontvlammen.

En toen was het, dat ineens de vraag uitging
naar Pennings verhalenserie. Ieder wilde meer van
de Boeren weten en in die behoefte voorzagen
Pennings boeken voortreffelijk. Hij werd in eens
de man, die over het vraagstuk van den dag schrij-
ven kon en zoo kwam als vanzelf de uitnodiging
van de Firma Daamen tot hem, om den oorlog,
die nu ontbrand was, voor het Nederlandsche volk
te beschrijven. Zoo werden de drie novellen de
aandrijving tot het groote werk, dat Pennings naam
als schrijver voor goed vestigen zou: „De oorlog
in Zuid-Afrika“. „Het ijs was gebroken. Ik was
ineens een bekend volksschrijver geworden. En wat
ik schreef werd gaarne geplaatst. Er werden schiet-
sen geschreven en met mijn initialen ondertekend,
al waren ze niet van mijn hand. 't Was om de
ondertekening te doen, dat was de hoofdzak. Mij
werd een mooie betrekking in Amerika aangeboden;
ik werd geïnterviewd; men was belangstellend mij
te ontmoeten... ik wil maar zeggen, welk een
beteekenis aan (mijn naam) werd gehecht“.

Zoo was inderdaad het gewichtige keerpunt in
Pennings leven gekomen: zijn wensch, lange jaren
geleden reeds in hem levend, in de dagen toen
hij te Weener op het kantoor van den heer
Hesse zat, was volkomen vervuld. En het getuigt
van Pennings vroom gemoed, dat hij, bij het neer-
schrijven van al deze successen, zegt: „God be-
schikte dat alles zoo. Hij had de pen in mijn hand
gedrukt... En ik kon een mijlpaal oprichten en
er op schrijven: „Rehaboth — De Heere heeft mij
ruimte gemaakt“.

„Wat was toch de reden“ zoo vraagt Penning
zelf, „dat „mijn verhalen zoo'n buitengewoon suc-
ces hadden?“

„Zat het hem in de bekwaamheid van den
Schrijver?“

„Volstrekt niet. Het zat hem in het Nederlan-
sche volk, dat door een golf van geestdrift en
vaderlandsliefde was opgetild, en in mijn arbeid,
in spijt van al het gebrek, den waren harteklop
der vaderlandsliefde hoorde.“

Penning kennende, behoeven we aan de oprecht-
heid van dit getuigenis niet te twyfelden. Maar zijn
„volstrekt niet“ in antwoord op de vraag, of de
bekwaamheid van den Schrijver hier in 't geding
was, onderschrijven we toch niet. De bijzondere
gave, die hij ontvangen had en die reeds in zijn
jonge jaren aan den dag getreden was, de gave
van het vertellen, was in dezen zeker een factor
van zeer groote beteekenis.

C. T.

heid. En als Jezus gedronken had, dan zou zijn
geest beneveld zijn geweest, juist toen hij, klagen-
de over de algeheele verlatenheid vanwege zijn God, neder-
daalde ter helle. Om zijn zielelijden gaat het nu
tusschen God en den duivel. De drank, dien men
Jezus biedt, zou niet dadelijk gewerkt hebben; want
dat het nog een tijd duurde, eer hij werkte, kunt
ge aan de moordenaren zien, die naast Jezus hin-
gen en wel den drank aanvaardden; let maar eens
op, hoe lang ze nog met elkaar spreken en zelfs
disputeren. Neen, dadelijk verdooft de drank niet,
maar langzamerhand. En als Jezus hem genomen
had, hij zou in den dood niet gegaan, maar
weggeleden zijn; hij zou niet van God ver-
laten zijn, maar zelf voor God de oogen hebben
toegedaan; zijn dood ware geen daad geweest, maar
een daadloosheid. Geen nederdaling, met eigen
wil, maar een verglijden zonder helse pijn.
En dan ware Hij geen middelbaar; want tot het
middelaarschap behoort ook de verdring, met volle
wetenschap, van die helse pijn, die als bezol-
diging der zonde, als wezenlijke, grondeloze dood,
gelegen is in de verlaten van God, en een eeu-
wige dood is. Door den verdoovingsdrank te wei-
geren, heeft Christus ons de verschrikking en de
vertrouwing van het vierde kruiswoord gelaten. Nu
heeft hij kunnen klagen: „Waarom, o God, verlaat
gij mij? Had hij wel gedronken, hij zou zelf
God verlaten hebben; alles ware verloren geweest
en wij waren de ellendigsten van alle schepselen.
Maar door den drabbigen wijn der hel te weigeren,
heeft hij zich den nieuwen wijn veroverd, dien Hij
met u drinken wil in het uur van de hemelsche
bruiloft. Aanbid hier: het offer is geschied met
open oogen; en God en Satan beide heeft Jezus
voor u recht in de oogen gezien.